

Verantwoord beleggen is voor de FNV geen loze term

Coen van der Veer

Als grootste vakorganisatie in Nederland hecht de FNV veel waarde aan verantwoord en duurzaam beleggen. Dat geldt zowel voor haar eigen beleggingsbeleid als voor het beleggingsbeleid van pensioenfondsen. Daarbij staat 'triple P' centraal: People, Planet en Profit. Coen van der Veer, als penningmeester in het dagelijks bestuur direct betrokken bij het beheer van het vermogen van de FNV, legt uit hoe de FNV in de praktijk invulling geeft aan verantwoord beleggen. Centraal thema: waarborgen van werknemers- en mensenrechten bij bedrijven wereldwijd.

Institutionele beleggers, waar de FNV ook zichzelf toe rekent, dragen volgens de FNV een brede maatschappelijke verantwoordelijkheid als mede-eigenaar van ondernemingen. In het eigen beleggingsbeleid staat goed en duurzaam beleggen daarom centraal. "Op 1 januari 2015 is de FNV wezenlijk van karakter veranderd. In plaats van een federatie met aangesloten vakbonden zijn wij nu 1 organisatie met twee soorten leden. Zo'n 900.000 mensen zijn rechtstreeks lid en circa 200.000 mensen zijn indirect lid via een ledenorganisatie. De contributies van de directe leden gaat rechtstreeks in de pot, het vermogen van de 2e categorie wordt gepoold in het Gemeenschappelijk Beleggingsfonds." >>>

Duurzaam beleggen is zeker bij de grote internationale vermogensbeheerders al vrijwel mainstream geworden

Het totale vermogen, dat is opgebouwd in 150 jaar, wordt als één geheel beheerd. “Wij beleggen dat zo duurzaam mogelijk volgens onze eigen investment beliefs. Die zijn primair gebaseerd op de Global Impact en UN-PRI. Daarbinnen staat voor ons het waarborgen van mensen- en werknemersrechten centraal. Zo nodig sluiten we bedrijven uit. Daar zijn we vrij strikt in. De FNV had bijvoorbeeld een belang in Walmart, nu niet direct het meest werknemers- en toeleveranciersvriendelijke warenhuis. Wij hebben toen vele gesprekken gevoerd met de directie en zijn uiteindelijk tot de conclusie gekomen dat deze investering niet meer verantwoord was. Dan stappen we er ook uit. Daar waren de lokale bonden in Amerika dan weer niet zo blij mee, want daarmee ging in hun ogen het laatste beetje invloed op Walmart verloren. Maar wij kunnen ons geen ‘onethische’ beleggingen veroorloven. Dat botst met ons werk als vakbond en levert ook reputatieschade op. Tegelijkertijd mag duurzaam beleggen niet ten koste gaan van het rendement. Ons vermogen is immers de basis om de bond en ons werk in stand te houden. Maar ik ben er heilig van overtuigd dat duurzaam beleggen op de lange termijn loont.”

Drie niveaus’

De FNV is op drie niveau’s actief als het gaat om het bevorderen van duurzaam beleggen. Niveau 1 is het eigen beleggingsbeleid. “Ons vermogen wordt belegd via een grote internationale vermogensbeheerder. De uitvoering wordt gemonitord door Sustainalytics. Wij krijgen vrijwel dagelijks rapportages over eventuele overtredingen en hoe daarop is geacteerd. Sustainalytics verzorgt ook de proxy voting bij aandeelhoudersvergaderingen. Als wij besluiten om ons beleid aan te passen leggen we dat zo goed mogelijk aan onze leden uit. En anders houden zij ons wel scherp, want wij worden kritisch gevolgd. Dat werkt heel goed.”

Niveau 2 is de rol van de FNV als bestuurder bij pensioenfondsen en sociale fondsen. Hier brengt de FNV actief haar eigen 10 puntenplan voor verantwoord beleggen onder de aandacht, dat ook grotendeels is overgenomen door de Pensioenfederatie.

FNV leden in Verantwoordingsorganen of besturen vragen steevast aandacht voor duurzaam beleggen.

Het derde niveau is het lidmaatschap van de International Trade Union Confederation (ITUC). Deze internationale vakbondsorganisatie is onder andere vertegenwoordigd in de UN-PRI, de United Nations Principles for Responsible Investments. Binnen de UN-PRI wordt strategisch van het stemrecht gebruik gemaakt. Via het eigen Committee on Worker’s Capital ontwikkelt de ITUC een gemeenschappelijke strategie voor verantwoord beleggen. Daarnaast voert zij gericht actie om werknemersomstandigheden te verbeteren. Als voorbeeld noemt Van der Veer de Britse prijsvechter Sport Direct, een grote keten van sportzaken. Stevige gesprekken met de directie leidden tot substantiële verbeteringen in de beloning en arbeidsomstandigheden van de werknemers.

Kopgroep

Coen van der Veer is op alle drie de niveau’s actief. Naast zijn functie als penningmeester beheert hij binnen het bestuur van de FNV o.a. de portefeuille (Internationaal) Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen. Als bestuurder bij de sectoren Bouw en Handel schuift hij regelmatig aan bij het overleg met de sociale partners. En hij vertegenwoordigt de FNV bij de ITUC. “Zonder onbescheiden te zijn durf ik wel te zeggen dat de FNV internationaal in de kopgroep opereert, samen met Amerika, Australië en Zweden. Het peloton volgt maar loopt wel steeds meer in.”

Een nieuw onderdeel van het verantwoord beleggen staat inmiddels in de steigers. In samenwerking met de Zweedse vakbond kijkt de FNV naar het opzetten van een eigen model voor het screenen van bedrijven op hun arbeidsomstandighedenbeleid voordat een investeringsbeslissing wordt genomen. Ook zijn er plannen voor een internationaal maatschappelijk convenant als basis voor pensioenfondsen om investeringsbeslissingen te nemen. Zo ontstaat dan langzamerhand een Global Community.

Social staat centraal

Bij de FNV verschuift het accent in het ESG (Environmental, Social en Governance) beleid de laatste jaren duidelijk naar de S van Social. “Invloed op de E en G uitoefenen is relatief gemakkelijk en kan ook door andere partijen gebeuren. Bij de factor Social is dat moeilijker. Arbeidsomstandigheden en werknemersrechten zijn nu eenmaal typische vakbondszaken. Ondertussen blijven de afwegingen voor verantwoord beleggen binnen een organisatie als de FNV altijd divers. Voor het Pensioenfonds voor de Tabaksindustrie kan investeren in een tabaksfabriek interessant zijn, terwijl Pensioenfonds Zorg en Welzijn daar tegen is, omdat haar deelnemers de gevolgen van roken te behandelen krijgen. En voor de Metaalindustrie is niet beleggen in de wapenindustrie ook een beetje raar, maar dan kun je beslissen dat bedrijven die clusterbommen maken wel uitgesloten zijn. Via Mondiaal FNV geven we ook internationale cursussen over vakbondswerk en het besturen van pensioenfonds. Daar kijken ze dan wel weer raar op als wij samen met vertegenwoordigers van VNO/NCW binnenstappen om uit te leggen hoe dat werkt.”

Invloed uitoefenen op het beleggingsbeleid via pensioenfondsbesturen is wat Van der Veer betreft makkelijker. “Je kunt als bestuur bijvoorbeeld intensief je vermogensbeheerder bevragen op zijn verantwoord beleggen beleid. Dreigen met wisselen van beheerder heeft overigens weinig zin. Duurzaam beleggen is zeker bij de grote internationale vermogensbeheerder al vrijwel mainstream geworden. Je moet er wel bovenop blijven zitten door duidelijke afspraken te maken in het beleggingsmandaat, maar verder loopt dat prima. Ik zie dat ook wel een als een belangrijk succes van de afgelopen jaren. Het wordt steeds meer gemeengoed om naar verantwoord beleggen te kijken. De vermogensbeheerder is geen zwarte doos meer waarin je geld op hoop van zegen verdwijnt. De Global Impact is leidend geworden, investeren zonder ESG-beleid kan eigenlijk niet meer en de keuze voor een vermogensbeheerder berust steeds vaker op MVO gronden. Vergeet ook niet dat Nederland een van de grootste pensioen

potten ter wereld heeft. Het is echt mogelijk om verschil te maken via een duurzaam beleggingsbeleid.”

Keuzes goed uitleggen

Niettemin is er nog een hele weg te gaan. Toen Van der Veer zelf pensioenfondsbestuurder was merkte hij hoe belangrijk het is om aan alle deelnemers te blijven uitleggen waarom je bepaalde keuzes maakt. “Verantwoord beleggen is best ingewikkeld, aangezien je nooit iedereen tevreden maakt. Door de toenemende professionalisering van pensioenfondsbesturen is nu veel vaker sprake van dedicated bestuurders met veel verstand van zaken die ook ervaringen met elkaar delen. Zaken als klimaatverandering, beloningsstructuur en werknemersrechten zijn structureel onderdeel geworden van de discussie over het beleggingsbeleid. Dat vind ik een goede zaak. Wij vinden het belangrijk dat het beleggingsbeleid in lijn is met maatschappelijke voorkeuren en dat het pensioenvermogen zo duurzaam mogelijk wordt beheerd.”

Toekomst pensioenstelsel

Ongemerkt gaat het gesprek daarmee vrijwel naadloos over op de discussie over de toekomst van het pensioenstelsel in Nederland. Ook daar heeft Van der Veer een duidelijke mening over. “Het stelsel moet worden herzien, dat staat buiten kijf. Maar de huidige discussie is te veel gebaseerd op dagkoersen en de korte termijn. Voortdurende stelselwijzigingen ondermijnen het vertrouwen in ons pensioenstelsel. Het is een techneutendebat geworden dat voor teveel mensen niet meer te volgen is. Zelf geloof ik niet in verregaande Defined Contribution oplossingen. Ik was in 2009 in het Verenigd Koninkrijk en heb toen gezien wat er met de pensioenen gebeurde. Veel pensioenen zijn verdampt als gevolg van de financiële crisis, lage rentestand en dalende huizenprijzen. Dan moet je wel een vorm van risicodeling hebben om die klappen op te vangen. Een zekere verplichting moet ook blijven bestaan. Wat mij betreft is de discussie over insider/outsidere, hoger/lager opgeleid, man/vrouw veel belangrijker dan de vermeende generatiekloof jong/oud. Dat leidt tot een veel inhoudelijker en meer politieke discussie. De horizon ligt nu veel te dichtbij.” ■■